

Схвалено на засіданні
Вченої ради
Інституту географії НАН України
«03» червня 2019 р.
протокол №5

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Інституту географії
НАН України, д.геогр.н.
Маруняк Є.О.
«04» червня 2019 р.

ПОЛОЖЕННЯ про порядок формування індивідуальної траєкторії навчання аспірантів Інституту географії НАН України

1. Загальні засади

Положення розроблено для конкретизації процедури формування Каталогу вибіркових дисциплін (далі – Каталогу) у Інституті географії НАН України (далі – Інститут), інформування про його зміст здобувачів вищої освіти, висвітлення алгоритму ознайомлення, запису на вивчення дисциплін із Каталогу здобувачами вищої освіти.

1.1. Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», зокрема п. 15 ст. 62: «...вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для цього рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу».

1.2. Основні терміни та поняття:

– **варіативний складник** навчального плану (відображений у Каталозі вибіркових дисциплін) – це дисципліни, які Інститут уводить для повнішого задоволення освітніх і кваліфікаційних вимог здобувача освіти для реалізації потреб суспільства, ефективного використання можливостей закладу освіти, врахування регіональних особливостей тощо;

– **індивідуальна освітня траєкторія** – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується

з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів і форм здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в Інституті може бути реалізована через індивідуальний навчальний план аспіранта;

– **індивідуальний навчальний план аспіранта** – документ, що визначає послідовність, форму та терміни засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми для реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії; розробляє установа у взаємодії зі аспірантом і є основним робочим документом аспіранта;

– **навчальний план** – це нормативний документ Інституту, що регламентує навчання на певному освітньому рівні за певною спеціальністю, визначає перелік й обсяг обов'язкових і вибіркового навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять і їхній обсяг, графік навчального процесу, форми проведення поточного та підсумкового контролю;

– **особистісний потенціал здобувача** – сукупність його здібностей – пізнавальних, творчих, комунікативних, дослідницьких. Процес виявлення, реалізації та розвитку цих здібностей відбувається під час освітнього руху здобувачів за індивідуальними траєкторіями навчання.

1.3. Вибіркові навчальні дисципліни визначає Вчена рада Інституту (якщо інше не передбачено стандартами вищої освіти зі спеціальності) залежно від специфіки фахової підготовки та пропонує аспірантам для реалізації освітніх і кваліфікаційних потреб, посилення їхньої конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці тощо.

1.4. Вільний вибір навчальних дисциплін аспірант здійснює в обсязі, що становить не менше як 25 % від загального обсягу кредитів ЄКТС, передбачених для обраного ступеня вищої освіти.

1.5. Варіативний складник навчального плану реалізує ідею індивідуального вибору, що дає аспірантові змогу:

- побудувати індивідуальну траєкторію навчання;
- ознайомитися з сучасним рівнем наукових досліджень у відповідній галузі знань;
- поглибити професійну підготовку в межах обраної

спеціальності й освітньо-наукової програми;

– здобути додаткові результати навчання в межах формування загальних та/або фахових компетентностей.

1.6. Результати вибору зазначають в індивідуальному навчальному плані студента та є обов'язковими для вивчення.

2. Порядок реалізації права вільного вибору аспірантами навчальних дисциплін

2.1. Заходи з організації вивчення вибіркового навчального дисциплін здійснюються у навчальному році, що передуює навчальному року, в якому заплановане вивчення цих дисциплін, і до початку поточного навчального року.

2.2. Інформування здобувачів вищої освіти про вибірково дисципліни та їх зміст відбувається через створення Каталогу вибіркового дисциплін, який оприлюднюється на сайті Інституту.

2.3. Обсяги та зміст дисциплін, які спрямовані на розширення та поглиблення спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, мають враховувати структурно-логічну схему вивчення обов'язкових дисциплін, кількість кредитів і форм контролю в семестрі, визначених навчальним планом для вибіркової частини освітньо-наукової програми.

Кількість пропонуваного вибіркового дисциплін і їхня різноманітність повинна бути достатньо великою і не дублювати одна одну. До переліку вибіркового навчального дисциплін освітньо-наукової програми не можна пропонувати дисципліни, що аналогічні за змістом із обов'язковими навчальними дисциплінами;

– розпорядженням директора Інституту створюється комісія з наукових співробітників Інституту, яка здійснює перевірку наявного методичного (силабуси навчального дисциплін) і кадрового забезпечення для читання вибіркового дисциплін;

– до 01 липня поточного навчального року перелік вибіркового навчального дисциплін на наступний навчальний рік затверджує Вчена рада Інституту;

– учений секретар формує Каталог вибіркового дисциплін Інституту й оприлюднює його на офіційному сайті, а також реалізує можливість кожним аспірантом вибору вибіркового дисциплін.

2.4. Каталог вибіркового дисциплін щорічно переглядається та оновлюється відповідно до сучасних вимог й у терміни, вказані у п. 3.

2.5. Аспіранти реалізують своє право вибору навчальних дисциплін на початку весняного семестру, який передує навчальному року, в якому передбачене їх вивчення.

2.6. Викладання вибіркового дисциплін можуть здійснюватися лише за умови наявності відповідного кадрового, наукового, навчально-методичного й інформаційного забезпечення.

3. Повідомлення про реєстрацію аспірантів на вивчення вибіркового навчальних дисциплін

3.1. Учений секретар Інституту ознайомлює аспірантів із порядком, термінами й особливостями формування індивідуальної траєкторії (вибору навчальних дисциплін), описами цих дисциплін (відповідно до зразка), сприяє аспірантам в одержанні, в повному обсязі, інформації про вибірково дисципліну.

Для забезпечення принципу конкурентності при виборі здобувачами вищої освіти вибіркового дисциплін наукові працівники у вільний від аудиторних занять час можуть проводити відповідні презентаційні заходи (читають оглядові лекції, готують інформаційні матеріали, що можуть бути розміщені на сайті Інституту тощо).

3.2. Здобувач обирає дисципліни в обсязі, що зазначений у навчальному плані, для варіативного складника. При цьому здобувач має право обирати навчальні дисципліни, що запропоновані для інших спеціалізацій.

Обираючи вибірково дисципліни, здобувач повинен враховувати кількість набраних кредитів за нормативними дисциплінами, а решту реалізувати за рахунок варіативного складника.

3.3. Вибіркові навчальні дисципліни можна вивчати і в Інституті і в інших закладах вищої освіти (зокрема, закордонних), відповідно до реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти.

4. Алгоритм запису на вивчення вибіркового навчальних дисциплін

4.1. Вибір і подальший запис у спеціалізовані групи для вивчення дисциплін із Каталогу аспірантами упродовж весняного семестра першого року навчання та складається з таких етапів:

– упродовж березня-квітня аспіранти здійснюють вибір

дисциплін. Тривалість етапу – не менше як два тижні. Упродовж цього часу аспіранти мають право коригувати свій вибір навчальних дисциплін;

– упродовж усього періоду аспірант необмежено може переобирати (змінювати перелік) дисципліни, які бажає вивчати;

– подати Вченому секретарю Інституту заяву відповідного зразка (Додаток А).

4.3. Учений секретар Інституту здійснює опрацювання результатів вибору аспірантами дисциплін і формування спеціалізованих груп для їх вивчення.

4.4. Учений секретар Інституту інформує відповідних викладачів про обрані дисципліни та спеціалізовані групи для подальшого формування навчального навантаження співробітників, які забезпечують їх викладання, створення розкладу навчальних занять.

4.5. Невчасне обрання (відсутність обрання) аспірантом вибіркового дисциплін – порушення навчальної дисципліни.

У цьому випадку Учений секретар Інституту самостійно прикріплює такого аспіранта на вивчення вибіркового навчальних дисциплін до однієї зі сформованих спеціалізованих груп.

4.6. Якщо аспірант із поважної причини не зміг обрати дисципліни вчасно або виявив помилку щодо свого волевиявлення, він звертається до директора Інституту із заявою для запису на вивчення обраних ним дисциплін, надавши документи, які засвідчують поважність причин.

4.7. Персональний склад спеціалізованих груп разом із переліком вибіркового навчальних дисциплін затверджують на засіданні Вченої ради Інституту.

4.8. Списки спеціалізованих груп для вивчення дисциплін вільного вибору візує директор Інституту й оприлюднюються на дошці оголошень.

4.9. Перелік обраних дисциплін вільного вибору включають у робочі навчальні плани та навчальне навантаження відповідних працівників і відображають у розкладах навчальних занять у рік, упродовж якого вони вивчатимуться.

4.10. Аспірант в односторонньому порядку не може відмовитися від вивчення обраної ним дисципліни. Самочинна відмова від вивчення курсу призводить до академічної заборгованості, за що

аспірант буде відрахований .

У виняткових випадках можлива зміна або коригування обраних дисциплін до початку їх вивчення. Не допускається зміна обраних дисциплін після початку навчального семестру, в якому їх викладають.

5. Прикінцеві положення

5.1. У випадку поновлення, переведення аспіранта, допуску до занять після завершення академічної відпустки можливе перезарахування вибіркового дисциплін за рахунок фактично вивчених дисциплін із циклу вільного вибору в попередньому навчальному закладі.

Додаток А

Зразок заяви аспіранта щодо вибору навчальних дисциплін

*Ученому секретарю
Інституту географії НАН України*

ПІБ аспіранта I-го року навчання

ЗАЯВА

Прошу Вас, реалізуючи право здобувача вищої освіти на формування індивідуальної траєкторії навчання, при складанні навчального плану на 20__/20__ навчальний рік врахувати вибір мною для вивчення таких вибіркових дисциплін:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Дата

Підпис